

2020

Högskolans betydelse för Jönköpings kommun

Utredare, Jönköpings kommun
Sofia Wixe

Kontakt
utredningsenheten@jonkoping.se

Innehåll

	Sid
INLEDNING	5
Bakgrund om högskolan	6
Hur kan vi bedöma betydelsen av högskolan?	7
Tidigare bedömningar av betydelsen av högskolor och universitet i Sverige	8
KOMPETENSFÖRSÖRJNING	10
Högskolan som arbetsgivare	10
Högskolan som utbildare	12
Nettoflyttning	13
Branscher	14
NÄRINGSLIVSUTVECKLING	16
Samverkan mellan högskolan och näringslivet	16
Studenter	16
Forskning	18
Nyföretagande	20
Science Park	20
Hållbarhet	22
INTERNATIONALISERING	23
EKONOMI	27
Bruttoregionalprodukten i länet och kommunerna	27
Att mäta högskolans effekt på ekonomin	28
Högskolans bidrag till BRP	29
VAD BETYDER HÖGSKOLAN FÖR KOMMUNENS UTVECKLING?	30
Stadsutveckling	31
Befolkningsutveckling	34
REFERENSER	36

Inledning

Genom högskolereformen 1977 startades ett antal nya regionala högskolor, varav samtliga på platser där det redan fanns högskoleutbildning eller annan eftergymnasial utbildning. En av dessa platser var Jönköping. Ett viktigt syfte med högskolereformen var att högre studier skulle bli tillgängligt för en större del av befolkningen. Genom ökad tillgång till högskoleutbildning förbättras tillväxtförutsättningarna på fler platser och de sociala och ekonomiska klyftorna inom och mellan regioner kan minska.

Större möjligheter att studera vidare på sin hemort, eller åtminstone sin hemregion, ökar sannolikheten att fler väljer vägen mot en högskoleexamen, vilket i sin tur höjer kunskapsnivån på platsen i sig och i dess näringsliv. Högskolan spelar därmed en nyckelroll i en kommuns kompetensförsörjning genom att utbilda studenter. Dessutom attraherar högskolan redan högutbildad personal som i sin tur kan spela över på andra företag och organisationer i kommunen, till exempel genom nya forskningsprojekt och extern samverkan, delade anställningar eller till och med medföljande familjemedlemmar.

Genom att bidra med kvalificerad arbetskraft och kunskapsöverföring kan högskolan påverka sin plats arbetsmarknad och näringsliv. Tillgången till en högskola kan exempelvis ha ett signalvärde som attraherar företag att etablera sig i kommunen. Högskolan kan dessutom bidra till näringslivsförnyelse genom att verka som en grogrund för nyföretagande, särskilt att kunskapsintensiva avknopningsföretag etableras i närheten. Ett vanligt förekommande exempel är den centrala betydelsen av Stanford University för framväxten av Silicon Valley i Kalifornien, sannolikt världens mest kända IT-kluster¹.

Universitet och högskolor i Sverige har till uppgift att bedriva utbildning och forskning samt att samverka med och sprida kunskap till det omgivande samhället, där det sistnämnda brukar kallas för den tredje uppgiften. Just samverkan mellan akademi, näringsliv och offentlig sektor, den så kallade Triple Helix-modellen², lyfts ofta som en framgångsfaktor för tillväxt och utveckling, bland annat genom främjandet av regionala innovationssystem³. Högskolan kan (och bör) därmed spela en central roll i utformningen och implementeringen av regionala innovations- och utvecklingsstrategier, exempelvis i form av smart specialisering⁴.

En högskola bidrar även till kommunens ekonomiska tillväxt genom värdet av högskolans aktiviteter och de följd effekter sådan verksamhet har på övriga näringsgrenar i kommunens ekonomi. Direkta effekter kommer av att högskolan bidrar med förädlingsvärden inom både utbildnings- och forskningstjänster medan indirekta effekter härrör från lokala inköp av varor och tjänster som behövs för att bedriva verksamheten. En ytterligare följd effekt av en växande högskola är ökad lokal konsumtion, genom fler inflyttade studenter och en större personalstyrka. Eftersom all konsumtion inte sker inom

¹ National Research Council (US) (2013).

² Etzkowitz (1993); Etzkowitz och Leydesdorff (1995). Modellen har senare utvecklats till Quadruple Helix där den fjärde aktören ofta utgörs av civilsamhället och användarna av innovationerna.

³ Sveriges innovationsmyndighet Vinnova definierar innovationssystem som "Aktörer inom forskning, näringsliv och politik/offentlig verksamhet, som i samspel genererar, utbyter och använder ny teknik och ny kunskap för att skapa hållbar tillväxt genom nya produkter, tjänster och processer".

⁴ EUA (2014). Smart specialisering innebär att identifiera och prioritera områden med potential för tillväxt. För ytterligare förklaring av begreppet, se <https://tillvaxtverket.se/amnesomraden/regional-kapacitet/smart-specialisering/vad-ar-smart-specialisering.html>

kommunens gränser, liksom att högskolans köp av insatsvaror inte enbart görs från lokala företag, läcker delar av följd effekterna ut från den egna kommunen. En högskola bidrar således till den ekonomiska tillväxten även på andra platser.

Även om många studenter vid de regionala högskolorna kommer från lärosätets eget län⁵, rekryteras flertalet från andra platser i Sverige och till och med övriga världen. Inflödet av (unga) studenter kan därmed påverka den demografiska sammansättningen i lärosätets kommun. En yngre befolkning ställer ofta andra krav på nöjes-, kultur- och fritidsaktiviteter, vilket ändrar utbudet av dessa tjänster för befolkningen som helhet, något som i sin tur kan öka platsens attraktivitet som studieort. Inflödet av internationella studenter och högutbildad internationell arbetskraft till högskolan stärker dessutom mångfalden i kommunen. Genom mångfald kan både tolerans och kreativitet öka och i förlängningen även platsens förmåga till tillväxt och utveckling⁶.

Med utgångspunkt i ovanstående redogörelse är syftet med rapporten att belysa betydelsen av Jönköping University för utvecklingen i Jönköpings kommun, ur ett ekonomiskt perspektiv likväl som ett näringslivs-, kunskaps-, och attraktivitetsperspektiv. Rapporten besvarar följande frågeställningar:

- Vad betyder högskolan för kommunens kompetensförsörjning?
- Vad betyder högskolan för kommunens näringslivsutveckling?
- Vad betyder högskolan för kommunens internationalisering och mångfald?
- Vad betyder högskolan för kommunens ekonomiska tillväxt?
- Vad betyder högskolan för kommunens stadsutveckling och attraktivitet?

Bakgrund om högskolan

Även om det sedan tidigare bedrevs högre utbildning i Jönköping var det 1994 som Stiftelsen Högskolan i Jönköping etablerades i Jönköping. Då med de tre fackhögskolorna Högskolan för lärarutbildning och kommunikation (HLK), Ingenjörshögskolan (ING) och Internationella Handelshögskolan (IHH), samt Högscoleservice (HS). Från 2002 ingår Hälsohögskolan (HHJ) som den fjärde fackhögskolan inom Högskolan i Jönköping och 2016 tillkom Jönköping University Enterprise (JUE) som förbereder internationella studenter för universitetsstudier i Skandinavien. År 2001 bytte HLK namn till Högskolan för lärande och kommunikation. Genom ett långsiktigt samarbete med Chalmers och Kungliga Tekniska Högskolan (KTH) ombildades Ingenjörshögskolan 2007 till Tekniska Högskolan i Jönköping (JTH).

Internationella Handelshögskolan, sedermera Jönköping International Business School (JIBS), har från starten en internationell profil med en växande andel internationella studenter och personal. Som den första handelshögskolan i Sverige erhöll JIBS under 2015 dubbla internationella ackrediteringar, genom europeiska EQUIS och amerikanska AACSB. Sedan 2015 har högskolans ledning valt att förstärka lärosätets internationella profil, det vill säga att hela Högskolan i Jönköping ska genomsyras av internationalisering. I samband med detta började högskolan marknadsföra sig som Jönköping University (JU). Det kan noteras att JU redan sedan 2004 uppfyller de europeiska kriterierna för att kallas universitet. Internationalisering innebär att JU bland

⁵ Jönköpings kommun (2018a).

⁶ Se t.ex. Jacobs (1969), samt Florida (2002; 2004).

annat strävar efter att öka både de internationella utbildningarna på hela lärosätet och den internationellt konkurrenskraftiga forskningen.

JU har sedan starten haft en stark koppling till det lokala näringslivet, exempelvis genom fadderföretagsverksamhet vid både JTH och JIBS. Genom initiativ från studenter vid högskolan, och med stöd från både JU och Jönköpings kommun, startades Science Park 2001. I Science Parks verksamhet ingår att stötta studentföretagande, och genom Science Park stärks högskolans nätverk till det kunskapsintensiva företagandet i Jönköpingsregionen. Det externa engagemanget lyftes redan i JU:s strategier för 2017-2020 och i strategin för 2020-2025 ingår att JU ska utveckla kunskap och innovationer tillsammans med det omgivande samhället.

De första åren bedrevs högskoleutbildningen på spridda platser runt om i Jönköping. 1997 invigdes dock det nya centralt belägna högskoleområdet, vilket har utvecklats och byggts ut allt sedan dess. HLK:s nuvarande byggnad stod klar 2000, Studenternas hus och Science Parks lokaler, på respektive i anslutning till campus, invigdes 2002 och sedan 2013 finns högskolans friskvårdsanläggning Campus Arena på plats. 2017 öppnades JU:s Service Center i en nybyggd lokal och 2019 invigdes campusområdets nyaste byggnad som bland annat inrymmer tentamenslokaler och Högskoleservice. JUE har sedan 2016 bedrivit sin verksamhet i gamla Grännaskolans riksinternat som från 2019 tagits över helt av JU och kallas Campus Gränna.

Hur kan vi bedöma betydelsen av högskolan?

Som beskrivits i inledningen påverkar en högskola sin hemregion ur flera olika aspekter, från rent ekonomiska värden till sociala och kulturella. En modell för att belysa de effekter som kommer av att ha en högskola lokaliserad i sin kommun är det så kallade ”Business School Impact System (BSIS)”. Enligt BSIS kan en högskolas lokala påverkan sorteras under finansiella effekter, undervisningsmässiga effekter, påverkan på affärsutveckling, intellektuell påverkan, effekter på det regionala ekosystemet, samhällelig påverkan och attraktivitetseffekter. Även om modellen främst är utformad efter och testad på handelshögskolor är den tillräckligt generell för att appliceras på högskolor oavsett inriktning. Genom BSIS-modellen ges ett antal förslag på vad som behöver mätas för att fånga de olika dimensionerna av en högskolas betydelse.⁷

Högskolans påverkan på kommunens kompetensförsörjning faller i första hand under undervisningsmässiga effekter, men även intellektuell påverkan och effekter på det regionala ekosystemet. Även högskolans påverkan på näringslivet kan inverka på det regionala ekosystemet, men framförallt på affärsutveckling. Högskolans bidrag till kommunens ekonomi och förädlingsvärde handlar om finansiella effekter medan påverkan på internationalisering kan falla under både intellektuella, samhällliga och attraktivitetseffekter. Under attraktivitetseffekter märks även högskolans roll i stadsutveckling samt samverkan med övriga samhället. I BSIS-modellen lyfts dessutom högskolans betydelse för globalt ansvarstagande under samhällliga effekter, t.ex. genom utbildningar inom företags samhällsansvar (CSR).

De olika dimensionerna av högskolans påverkan på kommunens utveckling mäts genom både kvantitativa och kvalitativa metoder. Registerdata över studenter hämtas främst från

⁷ Se Kalika et al. (2016) för en redogörelse av BSIS-modellen samt föreslagna indikatorer.

Statistiska Centralbyrån, Ladok och Universitetskanslersämbetet. Finansiella och personella nyckeltal kan inhämtas från Universitetskanslersämbetet samt högskolans årsredovisningar. Information om samverkan med och påverkan på näringslivet och övriga samhället, t.ex. genom forskningsprojekt, studentarbeten och avknoppningsföretag, hämtas från respektive fackhögskola samt Science Park. Attraktivitetseffekter kan enligt BSIS-modellen utrönas från både kvalitativt insamlade data, till exempel i form av intervjuer och/eller enkäter, och kvantitativa mått, till exempel andel utom-regionala och internationella studenter i jämförelse med liknande högskolor/kommuner.

Mer utförlig data- och metodbeskrivning ges vid behov i respektive avsnitt.

Tidigare bedömningar av betydelsen av högskolor och universitet i Sverige

En tidigare kunskapsöversikt från Institutet för tillväxtpolitiska studier (2004) belyser regionala och ortsspecifika effekter av högre utbildning, högskolor och universitet i Sverige. Högskolornas tillväxt innebär en ökning i både studenter och personal vilket ger lokala konsumtions- och sysselsättningseffekter, något som påvisats i studier för Högskolan i Borås och Umeå universitet. Kunskapsöversikten visar även att det finns ett starkt samband mellan antalet högskoleexaminerade som stannar kvar i lärosätets län och andelen högskoleutbildade på den lokala arbetsmarknaden. Detta tolkas som att platser med många högskoleutbildade inte är mättade på utbildad arbetskraft utan efterfrågar ännu fler med högre utbildning. Högskolor bidrar därmed till formandet av lokala kluster av unga och intellektuella vilket påverkar platserns kulturella och sociala kapital.⁸

Även om det saknas jämförande statistiska studier som visar på högskolans roll i att attrahera kunskapsintensivt företagande, finns det enskilda fall som stödjer tesen, till exempel Blekinge tekniska högskola och IT- och telekomkluster i Karlskrona och Ronneby. Tidigare studier visar även att relativt få företag knoppas av från högskolor, både i Sverige och internationellt. Avknoppningsföretag från högskolor förblir dessutom ofta små deltidsföretag, vilket ger begränsade sysselsättningseffekter på den lokala arbetsmarknaden.⁹

I en studie av vilka roller universitet och högskolor i Stockholm-Mälardalen spelar (2009) lyfts fyra dimensioner fram, vilka stärks av empirisk data. Lärosätena bedöms skapa arbetstillfällen och attrahera medel till regionen, vilket också ger följd effekter på den regionala ekonomin. Lärosätena gör högre utbildning tillgängligt för regionens befolkning och utbildar människor som görs tillgängliga för regionens företag. Högskolorna ger upphov till kunskapsintensivt nyföretagande i regionen, exempelvis i form av så kallade teknikparker. Även om lärosätena bidrar till ett större nyföretagande kan det dock, liksom ovan, konstateras att det inte är nyföretagande baserat på universitetsforskning som driver den ekonomiska utvecklingen i regionen. Slutligen spelar lärosätena en roll i samspelet med företag i regionalt orienterade nätverk, även om det är svårt att mäta förekomsten och effekterna av sådana samspel.¹⁰

⁸ En fullständig genomgång av kunskapsöversikten, med referenser till de tidigare studierna ges av Institutet för tillväxtpolitiska studier (2004).

⁹ Ibid.

¹⁰ Mälardalsrådet (2009). Rapporten är författad av forskare vid Kungliga Tekniska Högskolan.

Liknande slutsatser dras i en rapport gällande Högskolan Västs betydelse för utbildning, sysselsättning och företagande i Fyrbodalen (2015). I rapporten konstateras att utbildningsnivån har stigit mer i området kring Högskolan Väst än på liknande platser utan regional högskola, och högskolan tillför Fyrbodalen ung och välutbildad arbetskraft. Genom simuleringar visas att högskolan ger både direkta och betydande indirekta sysselsättningseffekter, liksom positiva effekter på bruttoregionalprodukten. Högskolan Väst påverkar även den lokala utvecklingen genom samverkan med näringslivet i Fyrbodalen samt sannolikt genom att attrahera företag som erbjuder kvalificerade arbetstillfällen.¹¹

En relativt nyligen utgiven rapport från Högskolan i Borås (2017) belyser högskolans betydelse för kompetensförsörjning, forskning och samverkan i Västra Götaland. Resultaten från studien visar att Högskolan i Borås uppvisar liknande förhållanden som andra regionala högskolor. Högskolan är väl etablerad i Borås och studenterna präglar stads- och kulturlivet på orten. Kommunen, i samverkan med högskolan och näringslivet, behöver dock arbeta strategiskt för att behålla fler studenter, särskilt de med examen från utbildningar inriktade mot innovationsarbete samt teknisk forskning och utveckling. Det ställer krav på tillgång till yrken med krav på fördjupad högskolekompetens samt förbättrade karriärmöjligheter på platsen.¹²

En studie från SOM-institutet (2007) visar att medborgarna i Västra Götaland anser att den verksamhet som tillsammans med bilindustrin är viktigast för regional utveckling är just högre utbildning och forskning. Resultatet ligger i linje med SOM-institutets nationella mätningar som visar att bland Sveriges samhällsinstitutioner är förtroendet högst för universitet och högskolor, jämte sjukvården. Studien pekar också på att lärosäten i Västra Götaland, särskilt Göteborgs universitet och Chalmers, har en stor kontaktyta gentemot allmänheten. Genom satsningar på extern samverkan, exempelvis i trippelhelix-format, ökar möjligheterna att påverka det omgivande samhället och spela en betydande roll i regionala innovationssystem som kan främja tillväxt och utveckling.¹³

Högskolans betydelse för platsens forsknings- och innovationsförmåga lyfts även i en skrift från Högskolan i Halmstad (2012). Genom att Högskolan i Halmstad är utsedd till en så kallad KK-miljö av Stiftelsen för kunskaps- och kompetensutveckling ökar förutsättningarna att i samverkan och samproduktion med övriga aktörer i innovationssystemet utveckla ny kunskap som kan leda till innovationer och nyttiggörande. Högskolor och universitet spelar ofta en betydande roll i regionala innovationssystem, genom exempelvis praktisk innovationsverksamhet (t.ex. Blekinge tekniska högskola), ”grants and innovation offices” (t.ex. Karlstads universitet), samverkan mellan innovationskontor på lärosätet och privata företag (t.ex. Örebro universitet) och/eller genom samverkan med ofta närbelägna så kallade teknikparker eller science parks (t.ex. Ideon i Lund och Science Park Halmstad).¹⁴

¹¹ Högskolan Väst och Västra Götalandsregionen (2015). Rapporten är skriven av konsultföretaget WSP – Analys och strategi.

¹² Högskolan i Borås (2017). Rapporten baseras på ett forskningsprojekt vid Kungliga Tekniska Högskolan i samarbete med Högskolan i Borås och Västra Götalandsregionen.

¹³ SOM-institutet (2007).

¹⁴ Högskolan i Halmstad (2012).

Kompetensförsörjning

Som beskrivits i inledningen spelar högskolan en dubbel roll för kommunens arbetsmarknad och kompetensförsörjning. Förutom sin roll i att utbilda studenter och därmed bidra med kvalificerad arbetskraft till kommunens företag och andra organisationer utgör Jönköping University (JU) en av de större arbetsgivarna i Jönköpings kommun.

Högskolan som arbetsgivare

2018 sysselsatte JU 750 personer, mätt som helårsekvivalenter (totalt 861 individer). I landet som helhet sysselsätter högskolesektorn drygt 61 000 helårspersoner. 57,2 procent av helårspersonerna vid JU utgörs av forskande och undervisande personal¹⁵ medan resterande andel består av olika stödfunktioner, såsom administrativ och teknisk personal samt bibliotekspersonal. Andelen forskande och undervisande personal är högre vid JU än bland personal vid lärosäten i Sverige där motsvarande siffra är 50,2 procent.

Sedan 2001 har både antalet anställda vid lärosäten och andelen forskande och undervisande personal ökat i landet som helhet samt vid JU, vilket visas av Diagram A. Till och med 2004 var män i majoritet bland personalen på samtliga lärosäten, 2018 utgörs istället 52,5 procent av kvinnor. Vid JU har kvinnor varit i majoritet under hela tidsperioden, mellan 2001 och 2011 steg andelen kvinnor från 52,6 procent till 58,1 procent, en andel som dock sjunkit tillbaka under senare år till 55,8 procent 2018. Även om svenska lärosäten sysselsätter fler kvinnor än män samtidigt som andelen forskande och undervisande personal har ökat mer bland kvinnor än bland män, är det fortfarande en högre andel bland männen som är anställda i forskande och undervisande positioner. Skillnaden i andel forskande bland kvinnor respektive män är dock betydligt mindre vid JU än sammantaget för samtliga lärosäten.

Att antalet individer anställda vid högskolan är större än antalet helårspersoner betyder att en del högskoleanställda arbetar deltid, vilket kan innebära andra deltidsanställningar i kommunen. Samtidigt förekommer det att forskande och undervisande personal har bisysslor i form av till exempel egna konsultbolag.¹⁶

Anställda vid högskolor och universitet är i regel högutbildade¹⁷, varav många dessutom forskarutbildade¹⁸. 56,7 procent av den forskande och undervisande helårspersonalen vid JU har en forskarexamen, vilket dock är lägre än totalt för lärosäten i riket (68,5 procent). Bland samtliga 861 individer som är anställda vid JU är 37,2 procent forskarutbildade, en något högre andel än för samtliga lärosäten (36,0 procent). Motsvarande andel bland alla sysselsatta i Jönköpings kommun är 0,84 procent (2017), och hälften av alla forskarutbildade som arbetar i kommunen finns på JU, vilket påvisar en stark koncentration av personer med forskarexamen till högskolan som arbetsgivare. JU tycks därmed spela en central roll i att attrahera kunskapsintensiv arbetskraft till kommunen, samt att erbjuda kunskapsintensiva arbetstillfällen till högkvalificerad arbetskraft i kommunen.

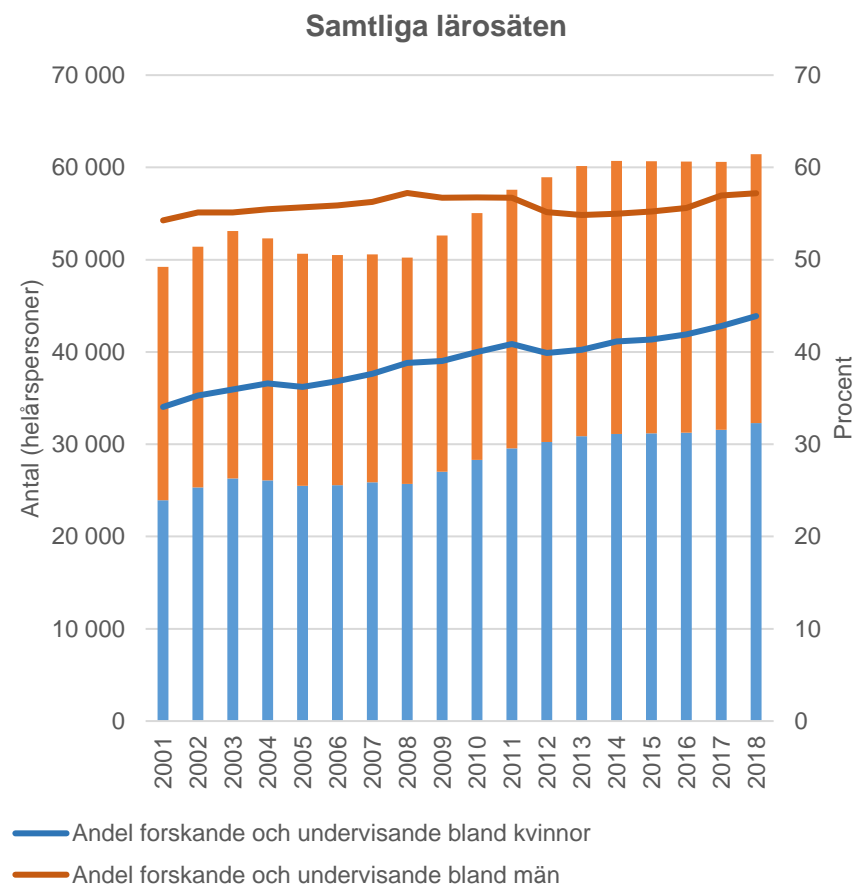
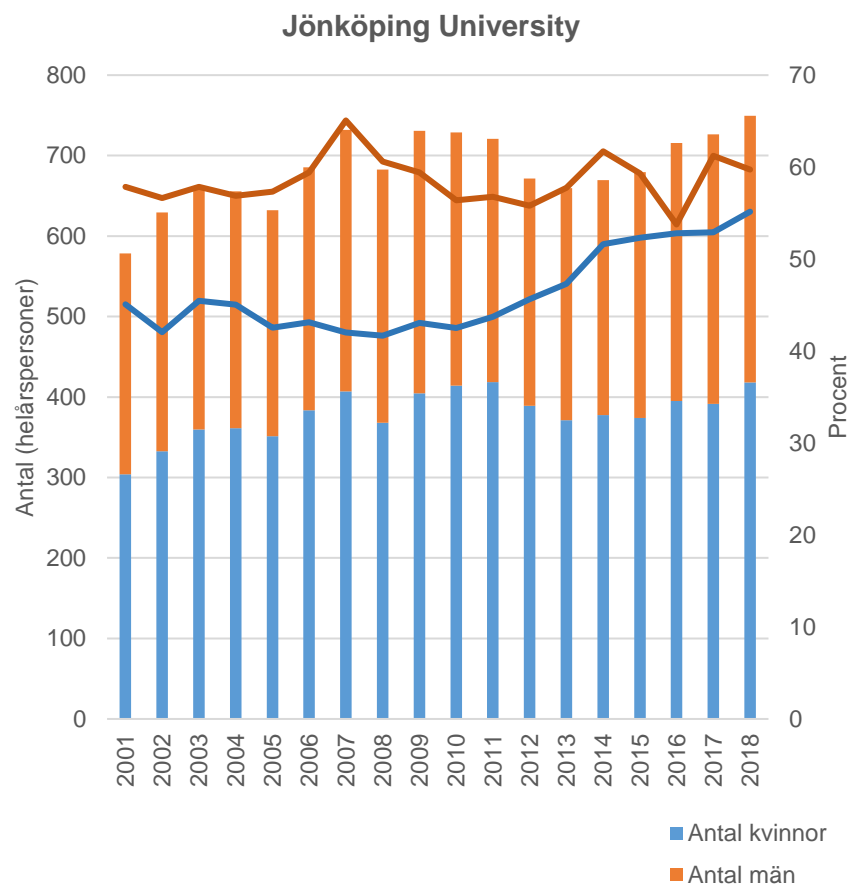
¹⁵ I forskande och undervisande personal ingår adjunkter, lektorer, meriteringsanställningar, professorer och annan forskande och undervisande personal, dock ej doktorander/forskarstudierande.

¹⁶ Information om personalens bisysslor har dock inte tillgängliggjorts för rapporten.

¹⁷ Med högutbildade avses minst tre års eftergymnasiala studier.

¹⁸ Med forskarutbildade avses personer med licentiat- doktors- eller annan forskarexamen.

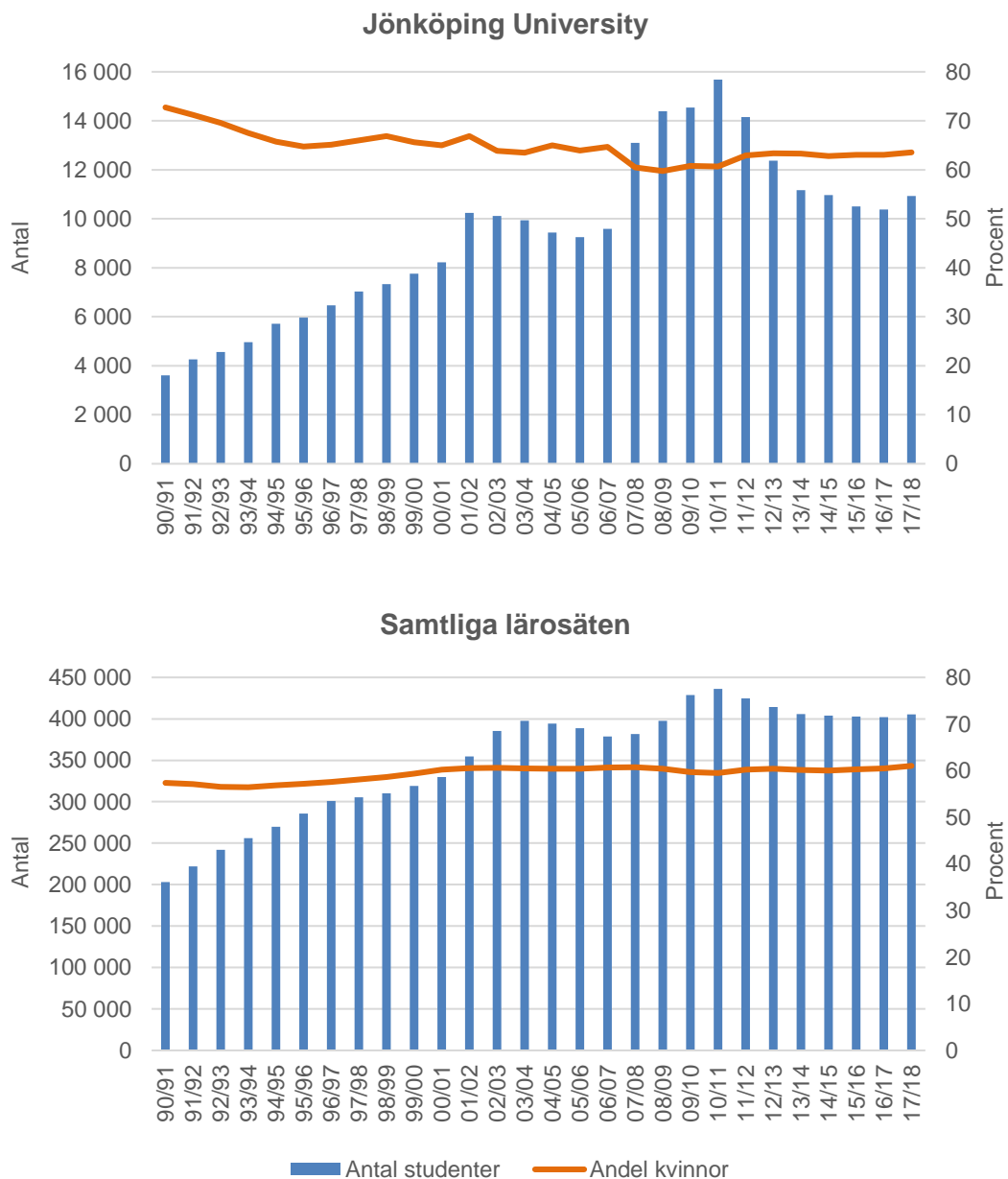
Diagram A **Antal anställda (helårsekvivalenter) samt andel forskande och undervisande personal, per kön. Jönköping University (vänster) och samtliga lärosäten i Sverige (höger), 2001-2018. Källa: Universitetskanslersämbetet**

Högskolan som utbildare

Sedan början av 1990-talet har det skett en närmare fördubbling av antalet registrerade studenter vid svenska lärosäten, vilket visas av Diagram B. Den kraftigaste ökningen skedde i början av tidsperioden, samt till viss del i samband med IT-kraschen i början på 2000-talet och efter finanskrisen 2008. Kvinnor är i majoritet över hela tidsperioden och andelen kvinnor bland studenterna ökar dessutom något över tiden. Ungefär samma mönster syns för studenterna vid Jönköping University. Den procentuella ökningen i antal studenter är dock större vid JU och andelen kvinnor är högre. Läsåret 2017/18 hade JU 10 927 registrerade studenter, vilket är nästan dubbelt så många som 1994/95 då högskolan etablerades. Liksom i riket som helhet hade högskolan flest registrerade studenter 2010 då närmare 16 000 personer studerade vid JU.

Diagram B **Antal registrerade studenter per läsår, samt andel kvinnor. Jönköping University och samtliga lärosäten i Sverige, 1990/91-2017/18** Källa: Statistiska Centralbyrån

Högskolan kan påverka kommunens kompetensförsörjning på flera olika sätt, till exempel genom att utbilda befintliga Jönköpingsbor. Tillgång till högskoleutbildning på hemmaplan ökar sannolikheten att personer som är benägna att gå vidare till högre utbildning stannar i Jönköping istället för att flytta för studier på andra orter. Möjligheter att studera vidare på sin hemort kan dessutom leda till att fler väljer vägen mot en högskoleexamen. Förutom att utbilda personer som rekryteras från Jönköpings kommun bidrar högskolan till kommunens kompetensförsörjning genom att attrahera studenter från andra delar av Sverige och världen. De som stannar kvar i Jönköpings kommun efter avslutade studier bidrar till ett ökat utbud av kvalificerad arbetskraft på kommunens arbetsmarknad.

Nettoflyttning

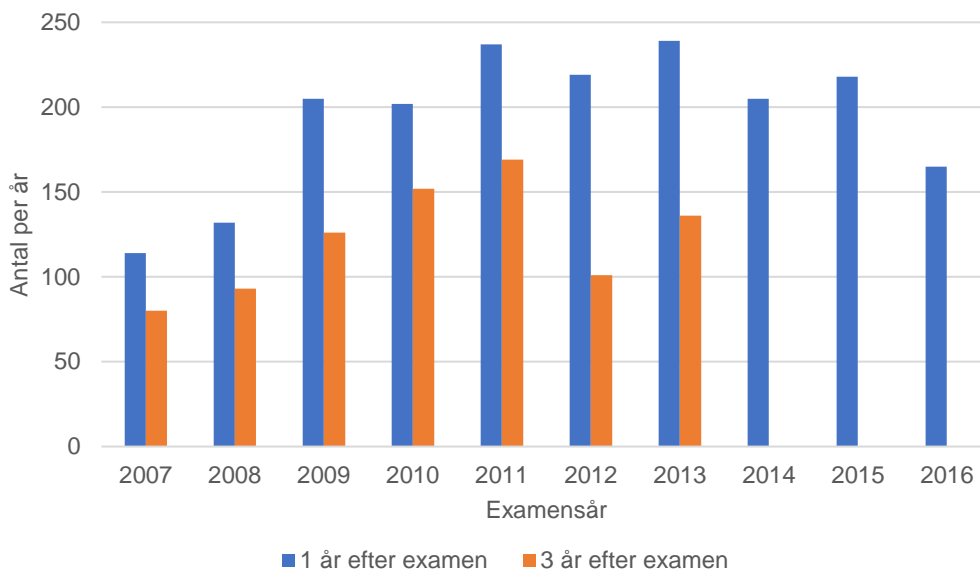
Varifrån studenter rekryteras samt huruvida de stannar i kommunen efter examen kan utvärderas genom verktyget *Bak- och framgrund*, vilket är ett samarbete mellan Ladokkonsortiet, lärosäten och Statistiska Centralbyrån (SCB). Informationen i *Bak- och framgrund* tillhandahålls av SCB till lärosäten. Följande data över in- och utflyttning av studenter vid högskolan har därmed tagits fram av statistikansvariga vid JU. Statistiken omfattar studenter som tagit ut sin examen från JU mellan 2007 och 2016, vilket gäller cirka 1 500 till 2 000 studenter årligen.

Av de studenter som tog ut sin examen från JU mellan 2007 och 2016 rekryterades ungefär en femtedel från Jönköpings kommun. 14 000 av studenterna som tog examen under dessa år rekryterades utanför kommunens gränser. Andelen utexaminerade som var boende i kommunen ett år efter examen var högre, ungefär 30 procent, vilket innebär att högskolan bidrar till en nettoinflyttning till Jönköpings kommun. Tre år efter examen är det fler som har lämnat kommunen men nettoflyttningen är fortfarande positiv. Diagram C illustrerar den årliga nettoflyttningen för studentkullar som tagit examen mellan 2007 och 2016. Nettot beräknas som skillnaden i antal boende i Jönköpings kommun efter examen, ett år efter respektive tre år efter, och antal rekryterade från Jönköpings kommun.

Över en tioårsperiod har högskolan alltså bidragit med ett inflöde av närmare 2 000 utbildade personer till arbetsmarknaden i Jönköpings kommun, mätt som antal ytterligare personer som finns på plats i kommunen ett år efter examen. Det är dock bara drygt hälften av dessa som är anställda vid ett arbetsställe i Jönköpings kommun¹⁹, vilket kan vara en orsak till att färre är kvar i kommunen tre år efter examen. Diagram C visar att när det gäller att stanna i minst tre år efter examen sjunker nettoinflyttningen till cirka 100-150 personer per årskull.

¹⁹ Uppgift om arbetsställe finns för examensår 2007-2015.

Diagram C **Nettoflyttning bland studenter examinerade vid JU 2007-2016, årligt netto samt ackumulerat netto sedan 2007. Källa: Jönköping University**

För övriga länet är nettoflyttningen av studenter genomgående negativ, vilket innebär att fler rekryteras från övriga länet än vad som är boende där efter examen, både ett och tre år efter examensåret. Av Jönköpings läns övriga tolv kommuner är det bara Habo som har en positiv nettoinflyttning av studenter över tioårsperioden. Gentemot övriga landet bidrar JU med nettoinflyttning av utbildad arbetskraft enbart till Stockholms län, för övriga län är nettoflyttningen negativ. Av de personer som tog examen från JU mellan 2007 och 2016 är det dock fler som är bosatta i Västra Götalands län än i Stockholms län. Att nettot ändå är negativt beror på att en betydligt högre andel av JU:s studenter rekryteras från Västra Götalands län än från Stockholms län²⁰.

Branscher

Personer som är anställda vid ett arbetsställe i Jönköpings kommun ett år efter sin examen från JU återfinns oftast inom utbildningsväsendet eller vid enheter för vård och omsorg. Bland studenter utexaminerade mellan 2007 och 2015 arbetade ungefär 2 500 i dessa två branscher ett år efter examen, vilket motsvarar närmare två tredjedelar av JU:s utexaminerade som sysselsattes i Jönköpings kommun. Tredje största bransch är företagstjänster där närmare 500 personer med examen från JU 2007-2015 arbetade ett år efter examen.²¹

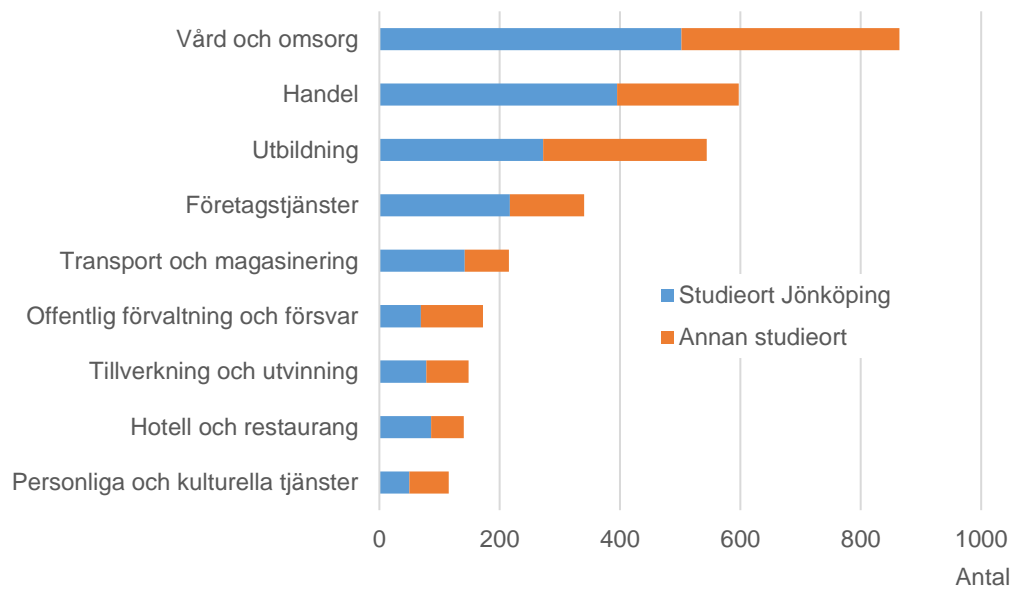
JU bidrar även till kompetensförsörjningen i kommunen genom att många studenter arbetar vid sidan av sina högskolestudier. 2017 förvärvsarbetade drygt 3 300 studenter i Jönköpings kommun, varav 57,3 procent studerade vid JU (57,0 procent 2016). Fler än hälften av JU:s studenter som förvärvsarbetar i Jönköpings kommun, drygt 1 000 personer, är födda utanför Jönköpings län, vilket sannolikt innebär att de flyttat in på grund av högskolan. Diagram D visar att vård och omsorg samt utbildning utgör stora

²⁰ Jönköpings kommun (2018a).

²¹ Statistikälla: Jönköping University

branscher för studenter även under deras högskolestudier. Relativt många är även sysselsatta inom handel och företagstjänster.

Diagram D **Antal förvärvsarbetande studenter i Jönköpings kommun, per bransch²², 2017. Källa: Statistiska Centralbyrån**

²² För branscher med minst 100 förvärvsarbetande studenter.

Näringslivsutveckling

Som beskrivits i inledningen har svenska högskolor och universitet en tredje uppgift jämte utbildning och forskning, nämligen att samverka med och sprida kunskap till det omgivande samhället. Just att stärka det externa engagemanget lyfts bland Jönköping Universitys (JU) strategier för utveckling²³. Högskolan samverkar med och inverkar på näringslivet och offentlig sektor på flera olika sätt, bland annat genom de olika fackhögskolornas kontakter med företag och andra verksamheter i kommunen samt genom Science Parks verksamhet mot nyföretagande och affärsutveckling. Nedanstående avsnitt ger ett axplock av JU:s samverkan med näringslivet och andra aktörer i Jönköpings kommun, för att påvisa högskolans potentiella betydelse för näringslivs- och samhällsutveckling. Det kan dock konstateras att beskrivningen nedan ger en långt ifrån fullständig bild av samtliga fackhögskolors externa engagemang²⁴.

Samverkan mellan högskolan och näringslivet

Samverkan med näringslivet tar sig av naturliga skäl olika uttryck vid de fyra fackhögskolorna, vilket följer av olika inriktningar och ämnesområden. Medan många studenter från Tekniska Högskolan i Jönköping (JTH) och Jönköping International Business School, (JIBS) går vidare ut i det privata näringslivet anställs många studenter från Högskolan för Lärande och Kommunikation (HLK) och Hälsohögskolan (HHJ) inom offentlig sektor, framförallt inom utbildning samt vård och omsorg. Även forskningen som bedrivs vid respektive fackhögskola är relevant för olika verksamheter och samhällsaktörer. Vilken typ av organisationer studenter möter under sin studietid, samt vilka aktörer som forskare samverkar med, varierar därmed mellan, och även inom, fackhögskolorna.

Studenter

Det är framförallt studenter vid JTH och JIBS som möter det privata näringslivet under sina studier, till exempel genom gästföreläsningar, projektarbeten i kurser, praktik och examensarbeten. Studenter vid HLK och HHJ möter istället i mycket hög grad offentliga verksamheter under sin utbildning.

Alla fyra fackhögskolor har program där det ingår praktik under utbildningen, vilket visas av Tabell 1. Vid HLK och HHJ genomförs praktiken till största delen i form av verksamhetsförlagd utbildning (VFU) medan den formella benämningen vid JTH är näringslivsförlagd kurs (NFK). Vid dessa tre fackhögskolor har i princip samtliga program någon form av praktik. Hur många studenter det handlar om skiljer sig mellan de olika programmen, även i vilken grad som praktiken genomförs i Jönköpings kommun. Några exempel ges nedan²⁵:

- HLK – Lärarprogrammen: Varje termin gör cirka 650 studenter VFU, varav ungefär hälften i Jönköpings kommun.

²³ Jönköping University (2019a).

²⁴ Vilket bland annat beror på svårigheter i inhämtningen av information, samt omfattningen av den fullständiga informationen.

²⁵ Källa: Programansvariga för respektive program.

- HLK – Media- och kommunikationsprogrammet: Av cirka 90 sistaårsstudenter som vårterminen 2019 gör VFU återfinns 25 studenter vid en organisation i Jönköpings kommun.
- HHJ – Arbetsterapeutprogrammet: Av totalt cirka 150 studenter gör en tredjedel sin VHU inom kommunal verksamhet.
- JTH – Samtliga högskoleingenjörsprogram: Läsåret 2018/2019 gjorde cirka 420 studenter praktik i form av NFK.
- JTH – Ljusdesign: Av totalt cirka 25-30 studenter per årskull gör 30 procent sin NFK i Jönköpings kommun.
- JTH – Maskinteknik/Produktutveckling och design: Av totalt cirka 50 studenter per årskull gör 30-60 procent sin NFK i Jönköpings kommun.
- JTH – Byggnadsingenjörsprogrammet (inriktning Hus/Väg- och vattenbyggnadsteknik): Av cirka 50 studenter per årskull gör ungefär hälften sin praktik i Jönköpings kommun.
- JIBS: 2017 och 2018 gjorde 21 respektive 16 studenter praktik på företag/organisationer i Jönköpings kommun.

Tabell 1 **Program med praktik per fackhögskola. Källa: Jönköping University (2019b)**

	Program	Antal poäng / veckor
JTH	Högskoleexamensprogram	15-27 hp / 10-28 v
	Högskoleingenjörsprogram/Kandidatprogram	12 hp / 8 v
	Masterprogram	9 hp / 6 v
JIBS	Digital business	15 hp / 10 v
	Valbar kurs i program som innehåller en valbar termin	7,5-15 hp / 5-10 v
HLK	Läroprogrammet, samtliga varianter inklusive förskola	30 hp / 20 v
	Medie- och kommunikationsvetenskapliga programmet	18 hp / 11 v
	Human Resources, företagsekonomi/psykologi	7,5 hp / 5 v
	Internationellt arbete	15 hp / 10 v
HHJ	Arbetsterapeutprogrammet	31,5 hp / 21 v
	Biomedicinska analytikerprogrammet, klinisk fysiolog	Minst 20 v
	Biomedicinska analytikerprogrammet, laboratoriemedicin	Minst 13+1 v
	Röntgensjuksköterskeprogrammet	Minst 19+4 v
	Ortopedingenjörsprogrammet	Minst 10 v
	Sjuksköterskeprogrammet	VFU 36 hp / 24 v KTC 15 hp / 10 v
	Socionomprogrammet	VFU 22,5 hp / 15 v Praktikdagar
	Tandhygienistprogrammet	Minst 15 hp / 10 v Studentklinik
	Kvalitetsförbättring och ledarskap inom hälsa, vård och omsorg	30 hp / 20 v
	Specialistsjuksköterskeprogrammet, distriktsjuksköterska/ hälso- och sjukvård för barn och ungdomar	15 hp / 10 v

Noter: VFU = Verksamhetsförlagd utbildning, KTC = Kliniskt träningscentrum

Överlag kan det konstateras att relativt många studenter från JU finns ute i både offentliga verksamheter och det privata näringslivet varje år. Både JIBS och JTH har dessutom en omfattande partner- och fadderföretagsverksamhet, vilket bidrar till kontinuerliga möten mellan studenter och företag, till exempel genom kursprojekt, studiebesök och gästföreläsningar, samt uppsats- och ex-jobsarbeten. JIBS samarbetar med cirka 300

företag, från små- och medelstora lokala företag till stora multinationella bolag²⁶. 2017-2018 fanns cirka 60-70 av dessa företag i Jönköpings kommun²⁷. Vid JTH görs i princip alla examensarbeten i samarbete med externa verksamheter (företag, organisationer, föreningar), varav ungefär en tredjedel uppskattas vara belägna i Jönköpings kommun²⁸.

Möten mellan näringslivet och studenter sker även genom olika evenemang som anordnas vid JU, såsom JIBS internationella karriärmässa *Nextstep*, JTH:s näringslivsdag *Karriärrum* (2018: 105 utställande företag, cirka 1 500 studenter)²⁹, HHJ:s arbetsmarknadsdag *Karriärdagen*, och HLK:s motsvarighet för lärarprogrammen, *Professionsdagen*, samt för PA- och HR-studenter, *HR-dagen*.

Forskning

Förutom att utbilda studenter på grundnivå bedriver högskolan även forskarutbildning inom flera olika ämnesområden. Vid samtliga fackhögskolor finns därmed ett antal doktorander, där särskilt så kallade företags- eller industridoktorander har en stark anknytning till näringslivet. En industridoktorand är anställd vid och finansieras av ett företag och bedriver därmed sitt avhandlingsarbete i nära samverkan med företaget. Företagsdoktorander är ett relativt nytt begrepp både i Sverige³⁰ och vid Jönköping University. Sedan starten av företagsforskarskolan ProWood³¹ 2014 har dock antalet företagsdoktorander vid JU ökat från inga alls eller mycket få till 10-11 individer från och med år 2015. 2017 var 5,65 procent av doktoranderna vid JU företagsdoktorander, vilket är ungefär lika hög andel som bland samtliga lärosäten i riket (5,57 procent).

ProWood är ett samarbete mellan Tekniska Högskolan vid JU, Linnéuniversitetet samt privata företag och institut, med stöd av KK-stiftelsen, med syfte att utveckla träindustrin. Sedan 2018 finansierar KK-stiftelsen ytterligare en företagsforskarskola vid JU (genom JIBS och JTH), INSIDR³². INSIDR fokuserar på utvecklingen av digital handel och är ett samarbete med Högskolan i Borås och Högskolan i Skövde, i samverkan med näringslivet. Flertalet av de företag som är kopplade till de två företagsforskarskolorna vid JU är dock inte belägna i Jönköpings kommun utan på andra platser i Småland (ProWood) eller Västergötland (INSIDR). Även om en del företag har lokala kontor i Jönköping kan påverkan på kommunens näringslivsutveckling framförallt ske genom så kallade överspillningseffekter, vilka ofta är svåra att mäta. Indirekta effekter på kommunens näringsliv kan till exempel komma av företagssamverkan över kommungränser eller genom arbetskraftsrörlighet. Det kan dock konstateras att förekomsten och utvecklingen av företagsforskarskolor ger ökad potential till att högskolan bidrar positivt till utveckling, förnyelse och konkurrenskraft även i det lokala näringslivet.

Både ProWood och INSIDR finansieras delvis av KK-stiftelsen. Sedan 2017 är JU dessutom ett av fem lärosäten i Sverige där stiftelsen finansierar så kallade KK-miljöer. Genom KK-miljön SPARK³³ ska JU i samproduktion med näringslivet under en 10-

²⁶ Jönköping International Business School (2019).

²⁷ Källa: Näringslivsansvarig JIBS.

²⁸ Källa: Programansvariga JTH.

²⁹ Tekniska Högskolan i Jönköping (2019).

³⁰ Wallgren (2003).

³¹ <http://prowood.se/>

³² <http://insidr.nu/>

³³ <https://ju.se/center/spark/>

årsperiod utveckla en internationellt framstående miljö för kunskaps- och kompetensutveckling inom kunskapsintensiv produktframtagning. SPARK har cirka 400 små och medelstora företag som projektpartners och bland SPARK:s strategiska partners märks Husqvarna och Saab, där Husqvarna är den största och Saab-koncernen den fjärde största privata arbetsgivaren i Jönköpings kommun³⁴.

2017 och 2018 beviljade KK-stiftelsen över 50 miljoner kronor till 13 projekt (varav tolv forskningsprojekt och ett rekryteringsprojekt) inom SPARK³⁵. SPARK innefattar dessutom flertalet andra projekt som finansieras av t.ex. Vetenskapsrådet och Vinnova. Samtliga forskningsprojekt inom SPARK genomförs i nära samarbete med näringslivet, där flertalet medverkande företag är belägna i Jönköpings kommun.

Med tanke på den relativt låga utbildningsnivån i både tillverknings- och logistiksektorn samt detalj- och grossisthandeln i Jönköpings kommun³⁶ kan satsningar såsom SPARK och INSiDR förväntas spela en central roll för utvecklingen och förnyelsen av viktiga branscher inom kommunens näringsliv. Medan Jönköpings län till stor del karaktäriseras av tillverkningsindustri är Jönköpings kommun framförallt profilerad inom transport och magasinering samt handel³⁷.

Forskningen vid HLK och HHJ bedrivs ofta i nära samverkan med offentliga verksamheter. Vid båda fackhögskolorna finns det ett antal forskningsmiljöer, där CHILD (Children, Health, Intervention, Learning och Development) spänner över både HLK och HHJ. CHILD samarbetar med både regionala och nationella partners som till exempel FouRum och Futurum vid Region Jönköpings län, samt Socialstyrelsen och Sveriges Kommuner och Landsting.

Forskningen vid JU finansieras såväl lokalt och regionalt som nationellt, där forskningsprojekt med lokal och regional finansiering kan förväntas få störst inverkan på lokala verksamheter. Ett exempel är Hamrin-stiftelsen, med bas i Jönköping, som bidrar med forskningsanslag till både JIBS och HLK, både för enskilda projekt (t.ex. *Pink, soft and powerful?* – HLK) och för att bygga upp forskningsmiljöer (CeFEO – JIBS)³⁸. Även forskningsprojekt som är medfinansierade av Region Jönköpings län har en stark lokal och regional förankring, där målet ofta är att skapa nytta för regionala företag och/eller andra verksamheter, till exempel *Tillgänglighet, Innovationsprocesser och Tillväxt*, samt *Innovation Runway* och *Forum Förnyelse*.

³⁴

<https://www.jonkoping.se/kommunpolitik/kommunfakta/statistikochutredningar/arbetsmarknadsstatistik.4.74fef9ab15548f0b8008c1.html>

³⁵ <https://ju.se/center/spark/pressrum/news/2018-12-17-33-msek-to-research-that-strengthens-the-industry.html> och <https://ju.se/center/spark/pressrum/news/2017-12-20-five-new-research-projects-in-collaboration-with-industry.html>

³⁶ Jönköpings kommun (2018a).

³⁷ Jönköpings kommun (2018b)

³⁸ Se <https://www.herenco.com/stiftelsen> och Högskolan för lärande och kommunikation (2019).

Nyföretagande

Tidigare studier har visat på en relativt liten betydelse av lärosäten för nyföretagande³⁹. Även bland studenter vid JU tycks företagsverksamheten vara relativt låg, i alla fall mätt som antal studenter som är företagare ett år efter examen. Bland de personer som utexaminerades från JU mellan 2007 och 2015 och var sysselsatta i Jönköpings kommun ett år efter examen klassificeras endast drygt en procent som företagare (cirka 50 personer), övriga knappa 99 procent var anställda.⁴⁰ En förklaring till detta kan vara att två tredjedelar av de som sysselsattes i kommunen återfinns inom branscher där ny- och egenföretagande är relativt ovanligt, nämligen utbildning samt vård och omsorg.

Entreprenörskap lyfts som en av JIBS vägledande principer, och för samtliga kandidatprogramstudenter är kursen *Entrepreneurship and business planning* obligatorisk. Även på JTH läser flertalet studenter kurser i entreprenörskap, till exempel *Entreprenörskap och affärsplanering*, *Affärsmannaskap*, samt *Ekonomi, entreprenörskap och marknadsföring*. Entreprenörskap och samverkan mellan studenter vid olika fackhögskolor uppmuntras även genom till exempel *JIBS Entrepreneurship Challenge* och studentföreningen *StartUP Jönköping*.

Science Park

JU:s påverkan på näringslivet genom nyföretagande och affärsutveckling tycks framförallt ske genom den Science Park-miljö som finns tillgänglig i Jönköpings kommun, samt övriga länet. Science Park erbjuder stöd i affärsutveckling och finansiering till studenter, forskare och privatpersoner, gällande både nystartade och etablerade bolag. Science Park fokuserar även på utveckling av näringslivet genom nya innovationer. Målsättningen är att skapa fler entreprenörer, fler växande företag och en bättre regional innovationsmiljö.⁴¹

Kopplingen mellan JU och Science Park är stark av flera anledningar, historiskt sett genom att initiativet till en Science Park-miljö kom från studenter vid högskolan. JU är en av huvudägarna i Science Park, tillsammans med bland andra Jönköpings kommun, och huvudkontoret finns i nära anslutning till campus. Flera projekt med betydelse för näringslivet bedrivs dessutom i samverkan mellan Science Park och JU, till exempel *Transform to AAA* och *Innovation Runway*. Av betydelse är sannolikt även det riskkapitalbolag som startats gemensamt för att investera i regionens tillväxtföretag. Samarbetet mellan JU och Science Park sker därmed på både strategisk och operativ nivå.⁴²

Tabell 2 redovisar antalet företag som startats av studenter och personal vid JU med stöd av Science Park. Studenter vid JIBS, och därefter JTH, är mest benägna att starta företag under sina studier, vilket kan förväntas med tanke på utbildningsinriktningar och kursinnehåll. Tabell 3 visar att antalet affärsidéer som genereras av studenter är betydligt högre än antalet faktiskt startade företag. Detta kan tolkas som att det finns potential till fler nya företag, som kanske startas efter avslutade studier. Om så är fallet visar dock statistiken ovan att dessa företag inte finns i Jönköpings kommun ett år efter att

³⁹ Se Institutet för tillväxtpolitiska studier (2004) och Mälardalsrådet (2009).

⁴⁰ Statistikkälla: Jönköping University.

⁴¹ Källa: Science Park (2019) och <https://sciencepark.se/>.

⁴² Ibid.

individerna tar examen. Tabell 2 och 3 pekar även på att studenter vid HLK och HHJ, som ofta får jobb inom utbildning respektive vård och omsorg, startar företag i låg utsträckning, vilket stärker resonemanget ovan att förhållandevis få företag startas inom de branscher som i kommunen sysselsätter många av JU:s utexaminerade.

Tabell 2 visar att mycket få företag startas av personal vid JU, i alla fall med stöd av Science Park. Cirka sju av tio uppstarter mellan 2014 och 2018 drevs av män, en könsfördelning som gäller även affärsidéer. Att det totala antalet nystartade företag sjunker under de senaste åren beror på att företag tenderar att startas senare i processen, vilket i sin tur kan bero på att det idag finns möjligheter att fakturera utan att ha ett eget företag. Det finns dessutom nya digitala funktioner som hjälper till med administrationen kring själva uppstarten, vilket innebär att även om Science Park bistår i utvecklingen av affärsidén kan företaget startas på egen hand. Tabell 3 visar att antalet affärsidéer inte sjunker utan ligger på en högre nivå mot slutet av tidsperioden.

Tabell 2 **Antal nystartade företag av studenter och personal vid Jönköping University, 2010-2018. Källa: Science Park**

År	Totalt	Kvinnor	Män	JTH	JIBS	HLK	HHJ	Forskare/ anställda
2018	26	9	17	12	13	1	0	0
2017	39	11	28	12	22	4	0	1
2016	42	10	32	14	24	4	0	0
2015	43	12	31	15	19	6	2	3
2014	55	14	41	17	34	4	0	1
2013	55							
2012	60							
2011	74							
2010	74							

Tabell 3 **Antal affärsidéer av studenter och personal vid Jönköping University, 2010-2018. Källa: Science Park**

År	Totalt	Kvinnor	Män	JTH	JIBS	HLK	HHJ	Forskare/ anställda
2018	280	86	194	94	152	12	2	20
2017	298	84	214	94	190	10	0	4
2016	286	87	199	48	221	15	2	9
2015	226	76	150	45	168	8	5	8
2014	229	71	158	51	159	16	3	10
2013	182	60	122	39	122	11	10	10
2012	200	67	133	46	141	12	1	16
2011	234	74	160	69	143	16	6	10
2010	227							

Hållbarhet

JU kan även bidra till samhällsutvecklingen genom personal som arbetar med, och studenter som studerar, hållbarhet ur olika perspektiv. Högskolan arbetar med Agenda 2030 genom *JU Sustainability & Diversity Network*⁴³. Flera initiativ tas för att bidra till att nå några av de mål som satts upp inom ramen för Agenda 2030. Gällande utbildning (mål 4) ges flera program som fokuserar på hållbarhet, till exempel *Sustainable Enterprise Development*, *Sustainable Communication*, *Sustainable Supply Chain Management* och *Social Work* samt *Internationellt arbete – inriktning globala studier*. Enskilda kurser ges inom till exempel socialt förändringsarbete (delaktighet, socialt entreprenörskap etc.), företags samhällsansvar (*Corporate Social Responsibility - CSR*), och akademiskt samhällsansvar (*Academic Social Responsibility - ASR*), vilken vänder sig till utbildningsledare, lärare och forskare.

Individer som har utbildats inom hållbarhet påverkar sannolikt de företag och organisationer där de jobbar, vilket i sin tur bidrar till utvecklingen av en mer hållbar plats. Platsen ifråga kan vara Jönköpings kommun, förutsatt att studenterna väljer att stanna kvar efter examen. Studenternas engagemang inom hållbarhet märks även genom studentföreningen *Students for Sustainable Action*.

Gällande hälsa (mål 3) bedrivs det omfattande forskning inom hälsa och välfärd, till exempel kvalitetsförbättringar i hälso- och välfärdssektorn samt stöd till barn med extra behov. Forskningen vid JU bidrar även till innovation och infrastruktur (mål 9), genom till exempel SPARK samt material- och industriutveckling för en cirkulär ekonomi. Projektet SIRU (social innovation för regional utveckling) samt studentföreningarna *Girls Unite* och *Amnesty JU* arbetar bland annat med minskad ojämlikhet (mål 10). Flera initiativ finns även inom hållbara städer (mål 11), klimat (13) och samverkan för att nå målen (mål 17).

Att respektive fackhögskola samt HS är miljödiplomerade av Jönköpings kommun innebär att högskolan arbetar aktivt med miljöfrågor och därmed bidrar till kommunens miljömässiga hållbarhet. JU deltar även i Klimatrådet för Jönköpings län. Hösten 2019 arrangerades en fyradagarskonferens vid JU på temat hållbarhet – *JU Sustainability Festival 2019*⁴⁴.

⁴³ <https://ju.se/en/about-us/jonkoping-university/sustainability-and-diversity.html>

⁴⁴ <https://ju.se/samarbeta/event-och-konferenser/event/shaping-our-future--ju-sustainability-festival-2019.html>

Internationalisering

Jönköping University (JU) har genomsyrats av en internationell karaktär ända sedan Stiftelsen Högskolan i Jönköping etablerades 1994, framförallt genom Jönköping International Business School (JIBS), eller dåvarande Internationella Handelshögskolan. Sedan 2015 har arbetet mot en internationell profilering av hela lärosätet intensifierats.

Målsättningen om en internationell profil tydliggörs i högskolans vision för 2017-2020 - ”Vi bygger ett internationellt universitet i Jönköping. ...”, samt visionen för 2020-2025 ”Genom samarbeten, internationella relationer och globalt fokus är vi en ledande kunskapsmiljö”. I strategierna för 2017-2020 berör två av fyra fokusområden internationalisering, i) *Vi ska öka internationell utbildning på hela lärosätet*, och ii) *Vi ska öka internationellt konkurrenskraftig forskning*⁴⁵, medan ”Vi samarbetar över och bortom gränser” finns med i strategierna för 2020-2025.

JU bidrar till kommunens internationalisering på flera sätt. Flertalet kurser och program, särskilt på avancerad nivå, ges på engelska, vilket möjliggör för högre utbildning bland icke-svenskspråkiga. Många studenter vid JU studerar utomlands under sin studietid och tar därmed med sig internationella influenser och erfarenheter tillbaka till Jönköping. I förhållande till övriga lärosäten i riket har JU dessutom en hög andel internationella studenter. Även bland personalen finns många olika nationaliteter representerade.

Diagram E visar andelen kurser som ges på engelska på grund- respektive avancerad nivå vid respektive fackhögskola samt för JU som helhet. Mellan 2014 och 2018 ökade andelen kurser med engelska som kursspråk på både grund- och avancerad nivå för högskolan som helhet, på grundnivå från 23,9 till 33,3 procent och på avancerad nivå från 53,5 till 69,1 procent. Andelen kurser som ges på engelska är därmed mer än dubbelt så hög på avancerad nivå än på grundnivå. En högre andel på avancerad nivå gäller också för tre av fyra fackhögskolor, där hälsohögskolan (HHJ) utgör undantag. Skillnaderna är dock relativt stora mellan samtliga fackhögskolor.

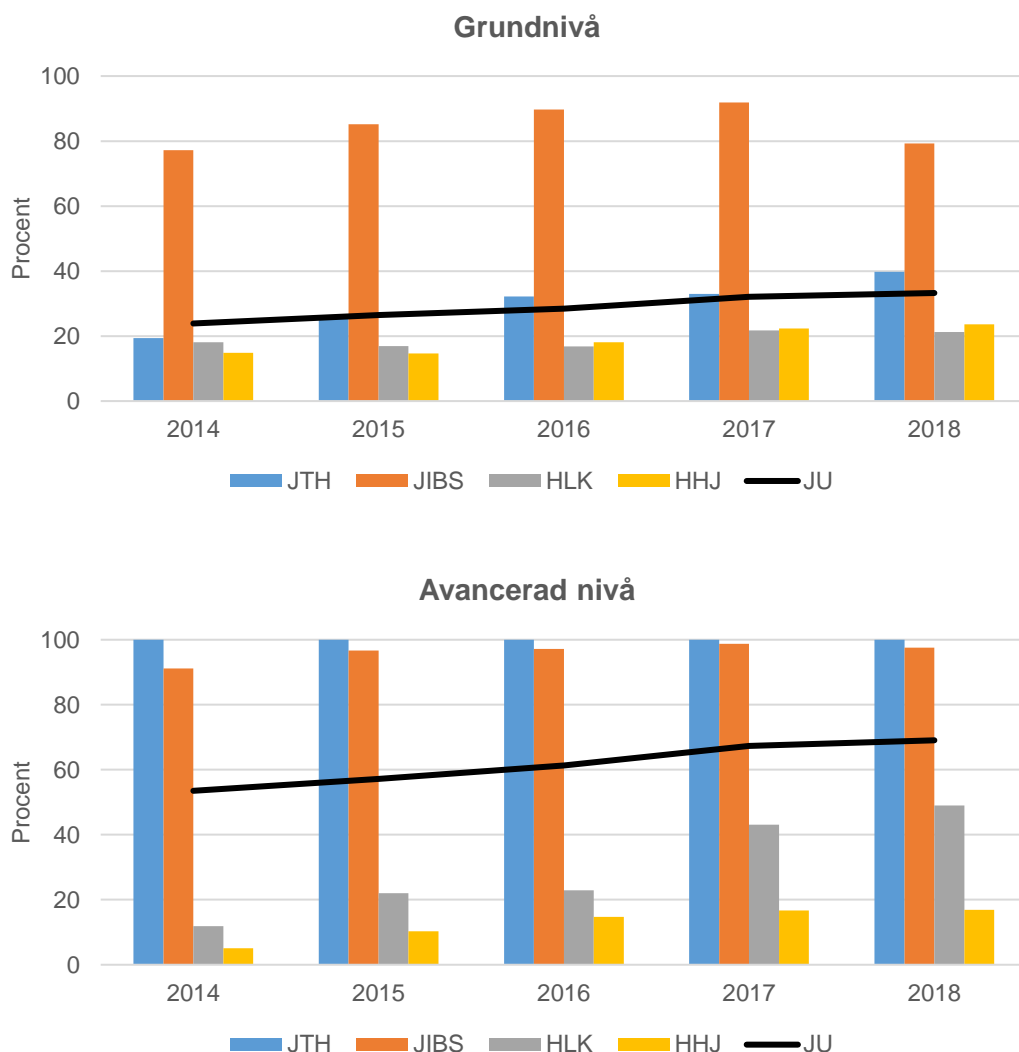
Andelen kurser som ges på engelska är som högst vid JIBS och JTH. JIBS har hög andel på både grund- och avancerad nivå, även om andelen sjunker något sista året, särskilt på grundnivå. På grundnivå har JTH lägre andel än JIBS, och ligger ungefär som lärosätet som helhet. På avancerad nivå ges dock alla JTH:s kurser på engelska över hela tidsperioden. På HLK och HHJ är andelen kurser med engelska som kursspråk betydligt lägre, även om andelen ökar med tiden. En särskilt kraftig ökning syns för kurser på avancerad nivå vid HLK, där andelen har ökat från 11,9 till 49,0 procent.

Den internationella profileringen av JU innebär även att många studenter har möjlighet att studera en eller fler terminer vid lärosäten utomlands, så kallade utbyteterminer, vilket är särskilt vanligt förekommande bland studenter vid JIBS. Diagram F visar att antalet utresande studenter tycks öka över åren, från 462 2012 till 601 2018, även om antalet varierar relativt mycket över åren. Nästintill samtliga studenter åker utomlands genom bilaterala avtal med partneruniversitet eller genom Erasmus-programmet⁴⁶.

⁴⁵ <https://ju.se/om-oss/ionkoping-university/mal-och-vision.html>

⁴⁶ Jönköping University (2019b).

Diagram E **Andel kurser som ges på engelska vid hela lärosätet (JU) samt vid respektive fackhögskola, grundnivå (överst) och avancerad nivå (nederst), 2014-2018. Källa: Jönköping University (2018, 2019b)**

Även studenter som inte åker utomlands under sin studieperiod möter internationella influenser eftersom JU tar emot relativt många internationella studenter. Det gäller utbytesstudenter som deltar i ett utbytesprogram i en eller fler terminer samt så kallade freemover-studenter som anordnar sina studier på egen hand och som ofta studerar hela program, vilket resulterar i en examen från JU. Diagram G visar att det bara är Handelshögskolan i Stockholm och Kungliga Tekniska Högskolan som har en högre andel internationella studenter än JU.

Diagram F **Antal programstudenter vid JU som studerar utomlands, per fackhögskola, 2012-2018. Källa: Jönköping University (2019b)**

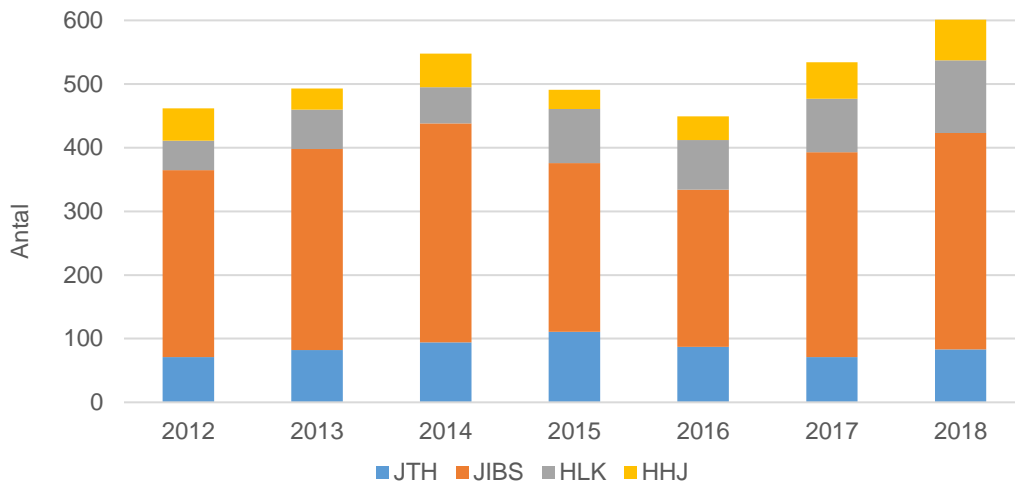
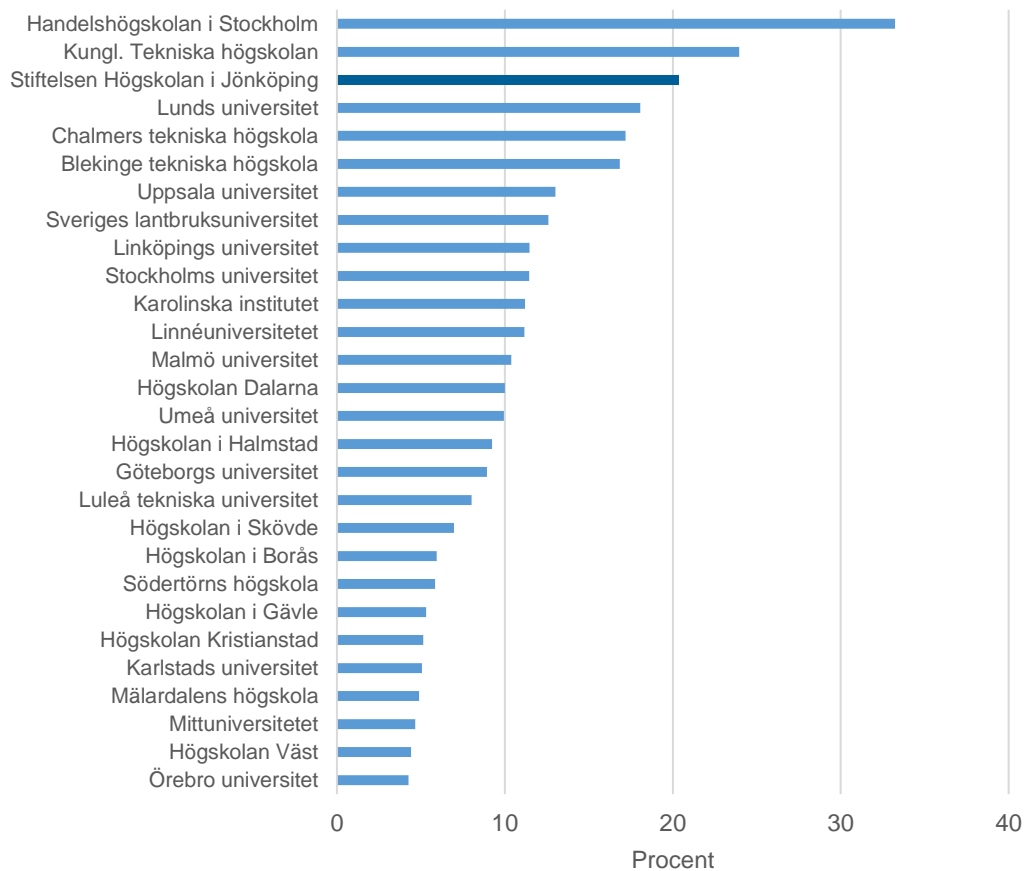

Diagram G **Andel internationella studenter per lärosäte, läsåret 2017/2018. Källa: Universitetskanslersämbetet**

Läsåret 2017/2018 hade JU 1 811 inresande studenter, varav 35,7 procent deltog i utbytesprogram, vilket är ungefär samma andel som bland samtliga lärosäten⁴⁷. Det totala antalet internationella studenter är något högre och ökar dessutom över tid, från 1 669 till 2 314 mellan 2014 och 2018⁴⁸. De inresande studenterna vid JU representerar fler än 50 länder⁴⁹, fördelade över samtliga världsdelar. JU tar emot flest inresande studenter från Tyskland, Kina och Indien, med fler än 100 studenter från vardera landet. Andra länder med relativt stor representation bland JU:s studenter är Pakistan, Finland, USA, Frankrike, Nederländerna och Mexiko.

Under den senaste femårsperioden har antalet internationella studenter vid JU närmare fördubblats. Liksom att JIBS har flest utresande studenter är JIBS den fackhögskola som tar emot flest internationella studenter. 2018 studerade 65,7 procent av JU:s internationella studenter vid JIBS, en siffra som dock sjunkit från 79,7 procent 2014. JIBS står ändå för den största ökningen i absoluta tal av antalet internationella studenter. Störst procentuell tillväxt står HLK för, även om andelen (5,4 procent) fortfarande är mycket låg i jämförelse med både JIBS och JTH. 28,9 procent av JU:s internationella studenter återfinns vid JTH.⁵⁰ Jönköping University Enterprise, som erbjuder Pathway-program för internationella studenter med avsikt att studera vidare vid svenska lärosäten, har stor betydelse för tillväxten i volymen av inresande studenter de senaste åren.

Den internationella profileringen av JIBS ända sedan starten 1994, vilket bland annat innebär att undervisningen företrädesvis bedrivs på engelska, medför att även en stor del av personalen är internationell. Av 101 anställda vid JIBS har 53 procent internationell bakgrund.⁵¹ Inom många ämnesområden är den akademiska arbetsmarknaden global, vilket innebär att forskare, lektorer och doktorander rekryteras internationellt. Det gäller särskilt personal vid JIBS och JTH.⁵² Internationella studenter och personal vid JU rör sig inte endast på campusområdet utan bidrar till mångfalden i kommunen som helhet.

⁴⁷ Universitetskanslersämbetet.

⁴⁸ Siffror sammanställda av JU, mot bakgrund av information i årsredovisningar. Siffran är högre än UKÄ:s på grund av att inresande studenter inte inkluderar internationella studenter som redan vistas i landet.

⁴⁹ Universitetskanslersämbetet. Endast länder med minst fem studenter redovisas vilket innebär att fler länder kan finnas representerade.

⁵⁰ Jönköping University (2019b).

⁵¹ <https://ju.se/om-oss/jonkoping-international-business-school/organisation/korta-fakta.html>

⁵² Information om internationell personal vid JTH, HLK och HHJ finns dock inte tillgänglig.

Ekonomi⁵³

Högskolans betydelse för kommunen kan också beskrivas genom att se till de aktiviteter och dessa ekonomiska värden som verksamheten resulterar i. Dessa relateras naturligen till produktionen vid högskolan, som att varor köps in, att arbetsgivarrollen innebär att löner betalas ut och att det finns anställda (sysselsatta). Vidare innebär studenternas konsumtion att de har påverkan på den lokala efterfrågan av varor och tjänster genom sin köpkraft. Olika näringsgrenar har i olika utsträckning Jönköping University (JU) som kund eller leverantör och på det viset påverkas den lokala och regionala ekonomin. Sammantaget innebär högskolan en injektion till det lokala och regionala näringslivet som inte kommit till stånd om inte verksamheten hade funnits. Syftet med studien är därmed att uppskatta de ekonomiska värden som verksamheten vid JU kan kopplas till.

Högskolans verksamhet har en direkt påverkan på kommunens och regionens (länets) ekonomi genom sin egen produktion, det vill säga i sin egen sektor. Dessutom tillkommer olika former av indirekta följd effekter som till exempel genereras av hyror av lokaler som högskolan betalar för till fastighetssektorn, samt material och tjänster som köps in från andra sektorer. Högskolans verksamhet möjliggörs därmed av insatsleveranser av varor och tjänster från andra näringsgrenar. Insatser som kommer från den regionala ekonomin är en del av högskolans bidrag till bruttoregionalprodukten (BRP).

Högskolan attraherar dessutom individer (studenter, lärare och andra anställda) som inhandlar varor och tjänster, vilket också utgör ett tillskott till BRP. Likaså bidrar besökare till högskolan från andra regioner till BRP (på liknande sätt som turister gör). Sammantaget bidrar verksamheten vid högskolan på ett indirekt sätt till köpkraften som bildar underlag för efterfrågan och ekonomin i regionen.

Bruttoregionalprodukten i länet och kommunerna

Tabell 4 visar hur bruttoregionalprodukten (BRP) fördelades över länets kommuner mellan 1993 och 2016, det vill säga från ett år innan högskolan startade i sin stiftelseform. Tabellen visar att mellan 1993 och 2016 ökade länets totala BRP från 52 402 till 137 058 miljoner kronor, vilket är en ökning med över 160 procent (i löpande priser, det vill säga utan att hänsyn är tagen till inflationen). År 2016 utgjorde Jönköpings län 3,13 procent av Sveriges totala förädlingsvärde (bruttonationalprodukt, BNP).

Genom att dela upp länets BRP på kommunnivå illustreras Jönköpings kommuns särställning i regionen, då kommunen står för drygt 40 procent av det totala förädlingsvärdet. Tendensen är också att Jönköping kommuns andel av hela länets ekonomi gradvis ökar med tiden, från 37,9 till 42,7 procent. Jönköpings kommuns tyngd i länets samlade ekonomi har därmed fått ökad betydelse sedan 1990-talets första hälft. Från tabellen framgår också att de tre största kommunerna, Jönköping, Värnamo och Gislaved, tillsammans motsvarar mer än två tredjedelar av den samlade ekonomiska aktiviteten i länet.

⁵³ Med undantag av det sista stycket återger detta avsnitt (Ekonomi) utvalda delar av Karlsson et al. (2019), som inom ramen för denna rapport studerade högskolans betydelse för Jönköpingsregionens ekonomi. För fullständig metodbeskrivning samt andra klagöranden hänvisas till ovan nämnda studie. Karlsson et al. (2019) följer i sin tur metoden i Johansson et al. (2014) och kan därmed ses av en uppdatering av den tidigare studien.

Tabell 4 **BRP-värde 1993–2016 för Jönköpings län (mnkr), samt respektive kommuns andel av total BRP (löpande priser)**

Kommun	1993	1996	2000	2004	2008	2012	2016
Jönköping	37,9	36,8	37,7	40,4	40,2	42,1	42,7
Värnamo	10,8	11,1	10,9	10,7	10,6	10,3	9,9
Gislaved	10,2	10,9	10,8	9,8	9,7	8,9	8,4
Nässjö	7,5	8,2	7,6	7,4	7,1	7,1	6,9
Vetlanda	8,2	7,8	7,5	7,4	7,4	6,7	6,9
Eksjö	5,3	5,0	4,6	4,6	4,9	5,1	5,0
Tranås	4,6	5,0	5,2	5,0	5,3	5,1	5,0
Gnosjö	4,1	4,2	4,2	3,9	3,9	4,1	4,4
Vaggeryd	3,2	3,5	4,1	3,4	3,5	3,2	3,1
Sävsjö	2,9	2,6	2,5	2,3	2,5	2,5	2,8
Habo	1,9	2,0	2,1	2,0	2,1	2,1	2,1
Mullsjö	1,6	1,5	1,5	1,5	1,3	1,4	1,5
Aneby	1,6	1,5	1,5	1,6	1,6	1,5	1,3
Summa	100	100	100	100	100	100	100
Jönköpings län	52 402	64 856	78 251	89 408	106 762	113 634	137 058

Att mäta högskolans effekt på ekonomin

Uppskattningen av direkta och indirekta effekter av högskolans ekonomiska aktiviteter görs med beräkningar som nyttjar en flersektors-modell, vilken baseras på information som speglar produktionsförhållanden (tillgång) och konsumtionsförhållanden (användning). Därmed finns grunden till att kunna analysera samspelet mellan branscher genom att utgå från identifierade flöden av insatsprodukter. Grunden för denna information är så kallade Input-Output-tabeller (IO-tabeller). Dessa tabeller utgår från idén att flöden simultant kan registreras i en matris som visar ursprung och destination.

Statistiska Centralbyrån (SCB) publicerar och tillhandahåller nominella och symmetriska IO-tabeller för den samlade svenska ekonomin. Tabellerna är en integrerad del av nationalräkenskaperna och utgår från en indelning som omfattar 59 branscher, där högskolans verksamhet faller under dels utbildning och dels forskning. För att beräkna regionala effekter konstrueras regionala IO-tabeller genom att utgå från sysselsättningsdata, där hänsyn tas till en regions storlek på arbetsmarknaden och relativa storlekar på levererande och köpande sektorer. Regionala IO-tabeller konstrueras därmed utifrån en regionjusterad branschövergripande sysselsättningskvot.

När det gäller följdeffekternas storlek är det noterbart att en analys som har kommun-nivån, och även länsnivån, innebär högst begränsade geografiska områden vilket därmed också innebär en reducerad omfattning av följdeffekterna jämfört med nationell nivå eller större regioner. I beräkningarna av multiplikativa effekter avses så kallade outputmultiplikatorer. Sedan tillkommer inducerade effekter som kan relateras till lokala konsumtionsutgifter, vilka kan antas följa med inflyttade studenter och personal.

Högskolans bidrag till BRP

Högskolans bidrag till bruttoregionalprodukten (BRP) kommer till största del från produktionseffekterna från undervisning och forskning. Till detta tillkommer alltså ett bidrag från konsumtionssidan.

Tabell 5 sammanfattar de beräknade ekonomiska effekterna av JU:s verksamhet. I jämförelse med en tidigare studie över Jönköpingsregionen (Johansson et al. 2014) har konsumtionseffekterna ökat, vilket förklaras av att fler studenter jämfört med tidigare flyttar in till Jönköpingsregionen från andra delar av Sverige respektive andra länder. Högskolans samlade bidrag till BRP i regionen är drygt dubbelt så stort som högskolans samlade intäkter.

Tabell 5 **Högskolans beräknade samlade bidrag till Jönköpings läns BRP i miljoner kronor år 2016**

Effekter	Bidrag till BRP	"multiplikator"
Produktionseffekt av utbildning och forskning	1140	1,28
Konsumtionseffekt av inflyttade studenter och personal	640	0,75
Kommunal budgeteffekt genom utjämningsbidrag av inflyttade personer	175	0,27
Summa bidrag till BRP/multiplikator	1895	2,3

En ökning av högskolan verksamhet leder därmed till en mer än fördubblad effekt på BRP. Gällande de multiplikativa effekterna av produktion ger en given ökning av resurserna till högskolan en större effekt om forskningsresurserna ökar, jämfört med samma ökning av utbildningsresurserna.⁵⁴ Utbildningsresursernas betydelse för regionen är framförallt stor i form av konsumtionseffekter och den kommunala budgeteffekt som inflyttande studenter ger upphov till. Den internationella profil som Jönköping University har med rekrytering av personal såväl som studenter från andra länder och andra delar av Sverige har en jämförelsevis stor betydelse för den regionala ekonomin.

Med tanke på Jönköpings kommuns storlek i länet i förhållande till övriga 12 kommuner, samt att högskolan är lokaliserad i just Jönköpings kommun, är det rimligt att anta att effekterna av högskolans verksamhet till relativt stor del hamnar inom kommunens gränser. Detta antagande gäller sannolikt konsumtionseffekterna i högre grad än produktionseffekterna. Det är samtidigt rimligt att anta att multiplikatorn blir mindre på kommunnivå än på länsnivå, då en större del av effekterna läcker ut från kommunen än från länet. Med beräkningen som redovisas i tabell 5 stod JU för 1,4 procent av länets sammanlagda BRP 2016, en andel som sannolikt är något högre för Jönköpings kommun.

⁵⁴ Se Karlsson et al. (2019) för beräkningar uppdelat på utbildning respektive forskning.

Vad betyder högskolan för kommunens utveckling?

Genom sin roll som både arbetsgivare och utbildare främjar högskolan arbetsmarknaden och kompetensförsörjningen i kommunen. Tillgänglighet till en högskola attraherar redan högkvalificerad arbetskraft, vilket kan spilla över på kommunens övriga verksamheter. Tillgänglighet till en högskola attraherar dessutom studenter som på sikt bidrar till kommunens kompetensförsörjning, förutsatt att de stannar kvar efter avslutade studier. Högskolan utbildar därmed kommunens redan befintliga befolkning och ökar troligtvis sannolikheten att personer väljer att vidareutbilda sig, samt att de som ändå skulle gjort det väljer att stanna i Jönköping. Huruvida så är fallet är dock svårt att mäta i praktiken.

Även om JU är en relativt liten regional högskola attraherar lärosätet många studenter från andra delar av landet, framförallt Västra Götalands län. Ungefär två tredjedelar av studenterna vid JU rekryteras från platser utanför Jönköpings län.⁵⁵ I förhållande till andra lärosäten i landet attraherar JU dessutom en hög andel internationella studenter. Den internationella profilen av framförallt JIBS bidrar även till relativt många utresande studenter som genom sina utlandsstudier sannolikt tar med sig internationella influenser till Jönköping. Den akademiska arbetsmarknaden är dessutom global vilket innebär att JU attraherar internationell arbetskraft till kommunen. Både studenter och personal bidrar därmed till kommunens mångfald.

Över en tioårsperiod har JU bidragit med ett nettoinflöde av närmare 2 000 utbildade personer till arbetsmarknaden i Jönköpings kommun. Det är dock färre som finns kvar i kommunen tre år efter examen, vilket kan bero på svårigheter att hitta matchande jobb. Flertalet av de utexaminerade som stannar kvar i Jönköpings kommun arbetar inom antingen utbildningsväsendet eller vård och omsorg. Relativt få av de utexaminerade tycks starta egna företag. Av central betydelse för det företagandet som ändå pågår bland befintliga och tidigare studenter är sannolikt den Science Park-miljö som finns tillgänglig i anslutning till campusområdet. Mellan 2010 och 2018 har 468 företag startats av studenter och personal vid JU med stöd av Science Park.

Förutom att bidra med nyföretagande påverkar JU näringslivet samt offentliga verksamheter i kommunen genom diverse verksamheter. Samtliga studenter vid högskoleingenjörsprogrammen gör praktik under sina studier, varav cirka en tredjedel i Jönköpings kommun. Praktik vid offentliga verksamheter är vanligt bland studenter vid HLK och HHJ. Både JIBS och JTH har dessutom en omfattande partner- och fadderföretagsverksamhet, och näringslivet möter studenter genom till exempel kursprojekt, studiebesök och gästföreläsningar, samt uppsats- och ex-jobsarbeten.

JU bidrar även till utveckling av näringslivet och offentliga verksamheter genom den forskning som bedrivs vid högskolan, ofta i samarbete med externa aktörer. Sedan 2017 är JU en så kallad KK-miljö, vilket innebär satsningar på projekt som genomförs i nära samarbete med näringslivet, där flertalet medverkande företag är belägna i Jönköpings kommun. Sedan starten av företagsforskarskolor 2014 skapas starka band till näringslivet

⁵⁵ Jönköpings kommun (2018a).

genom så kallade företags- eller industridoktorander. JU påverkar även samhällsutvecklingen genom flera initiativ inom hållbarhet, ofta kopplat till målen för Agenda 2030. Engagemanget märks bland både personal (forskning och utbildning) och studenter (utbildning och ideell verksamhet).

Högskolans verksamhet, undervisning och forskning, påverkar dessutom kommunens ekonomiska tillväxt. Beräkningar för hela länet visar att en ökning av högskolans verksamhet ger en fördubblad effekt på länets bruttoregionalprodukt (BRP). Med tanke på högskolans geografiska läge i Jönköping, samt att Jönköpings kommun står för 43 procent av länets BRP, är det rimligt att anta att effekterna av JU:s verksamhet till relativt stor del faller inom kommunens gränser. Det gäller framförallt de konsumtionseffekter som kommer av inflyttade studenter och personal.

Stadsutveckling

I takt med utvecklingen och utbyggnaden av Jönköping University har det skett en parallell utveckling av Jönköpings stadskärna. En del av denna utveckling visas av bilderna nedan. År 2000 fanns respektive fackhögskola på plats, med undantag av JTH som fortfarande var under uppbyggnad. Sex år senare har Munksjöbron tillkommit för att leda bort trafiken från de mest centrala delarna av staden. Munksjön har även fyllts ut på den plats där kulturhuset Spira sedermera står.

Mellan 2006 och 2011 sker det stora förändringar av stadsbilden. Vid östra änden av Munksjöbron byggs både Spira och flerbostadshus medan Rättscentrum tar plats vid bronns västra ände. Förändringar syns även vid Munksjöns norra strand, med flera nya byggnader som bland annat inhyser restauranger med sjöutsikt. Till 2015 har det byggts ytterligare flerbostadshus vid Munksjöns västra strand, norr om Rättscentrum. Stadskärnan har dessutom fyllts ut med både bostäder, företags- och affärslokaler på östra sidan av sjön. På campusområdet syns nu Campus Arena framför Hälsohögskolan, med en bro som förbinder HHJ med de övriga fackhögskolorna.

En jämförelse mellan Figur 1 (översta bilden) och Figur 5 visar en del av den förändring som JU och centrala Jönköping har genomgått över en 20-årsperiod, i form av byggnation. 2019 kan Munksjötorget och Munksjöstaden (mestadels flerbostadshus) urskiljas vid Munksjöns sydvästra strand, samt JU:s nyaste byggnad belägen framför HLK. Jönköping har dock utvecklats på fler sätt än genom nya byggnader, till exempel ett utökat utbud av restaurang- och nöjesverksamheter. Centrum Väster, med bland annat Tändsticksområdet, har genomgått stora förändringar sedan 2000, vilket inte avslöjas av Figur 1-5. Den stora expansionen av bostäder på Kålgården, där cirka 1 000 lägenheter byggts sedan början på 2000-talet⁵⁶, kan däremot urskiljas mot övre högra hörnet av Figur 1 (nedre bilden) – Figur 4.

I vilken mån JU inverkat och inverkar på utvecklingen av Jönköpings stadskärna kan inte utrönas av rapporten. Det kan dock konstateras att en högskola attraherar både kvalificerad arbetskraft och studenter, vilka bidrar till efterfrågan på de verksamheter som har utvecklats i staden, både boende- och nöjesmiljöer. Samtidigt har utvecklingen av Jönköping troligtvis ökat JU:s attraktionskraft som studieort. Utvecklingen av högskolan

⁵⁶ Jönköpings kommun (2015).

och Jönköping som stad samspelar därmed med varandra. Av central betydelse är sannolikt JU:s geografiska läge i närheten av stadskärnan, vilket är unikt bland de nya högskolorna. Som jämförelse kan Linköping, Karlstad och Växjö nämnas, där högskolorna istället lokaliserats i utkanten av städerna.

Figur 1 **Centrala Jönköping 2000 (översta bilden blickar söderut, nedersta bilden mot nordöst). Källa: Jönköpings kommun**

Figur 2 **Centrala Jönköping 2006. Källa: Jönköpings kommun**

Figur 3 **Centrala Jönköping 2011. Källa: Jönköpings kommun**

Figur 4 **Centrala Jönköping 2015. Källa: Jönköpings kommun**

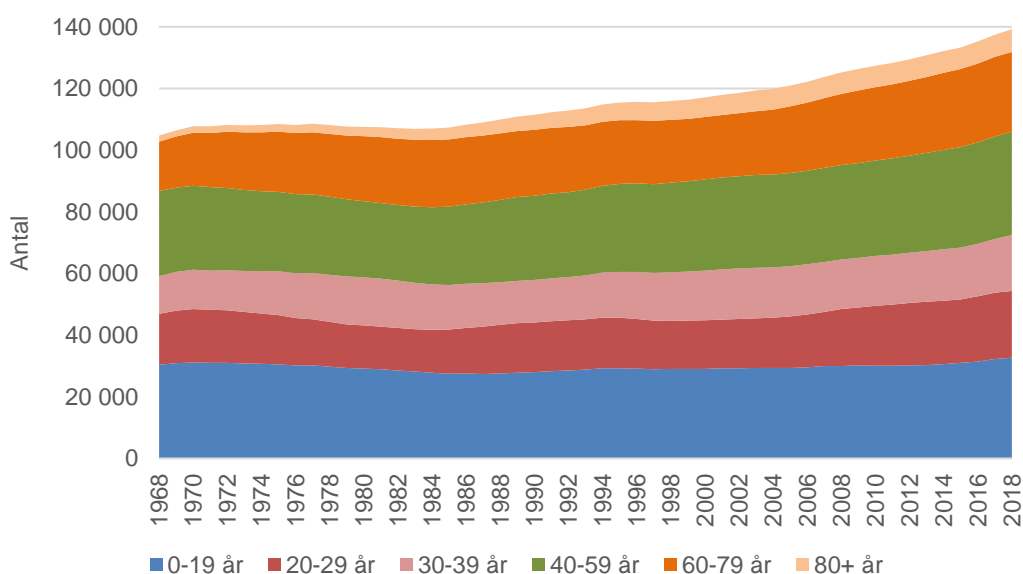

Figur 5 **Centrala Jönköping 2019. Källa: Jönköpings kommun**

Befolkningsutveckling

Att högskolan bidrar med ett nettoinflöde av personer till Jönköpings kommun är en av många förklaringar till den positiva befolkningsutvecklingen i kommunen. Diagram H visar hur befolkningen har förändrats under de senaste 50 åren, uppdelat på åldersklasser. Antalet personer har ökat i alla åldersklasser men liksom i övriga landet utgör äldre (60-19 år och 80+ år) en allt större andel av befolkningen, från 17 procent 1968 till 24 procent 2018. Antalet yngre, 0-19 år, har svagast ökning, vilket gör att åldersgruppen relativt sett har minskat från 29 till 23 procent under 50-årsperioden. Högskolestudenter befinner sig dock oftast i åldersspannet 20-29 år samt delvis 30-39 år, vilka tillsammans utgör den åldersgrupp som är störst i kommunen samt har ökat mest i absoluta tal sedan 1968.

Diagram H **Befolkningsutveckling i Jönköpings kommun, 1968-2018. Källa: Statistiska Centralbyrån**

Mellan 2007 och 2016 ökade befolkningen i Jönköpings kommun med drygt 11 500 personer, varav nästan en tredjedel var mellan 20 och 29 år, fyra av tio 20-39 år. Som beskrivits ovan bidrog JU med en positiv nettoflyttning på närmare 2 000 personer under samma tidsperiod. Det innebär att totalt sett kan närmare var femte person som tillkom under dessa tio år härröras till högskolan. I åldersspannet 20-39 år står högskolan sannolikt för i runda tal hälften av befolkningstillväxten 2007-2016. JU tycks därmed spela en inte oansenlig roll i kommunens befolkningsutveckling, framförallt ett tillflöde av personer i yngre arbetsföra åldrar som dessutom har en högre utbildning.

I förhållande till befolkningen i Sverige som helhet skiljer sig Jönköpings kommun framförallt gällande just åldersgruppen 20-29 år, vilken utgör 15,6 procent i kommunen gentemot 13,1 procent i riket. En befolkning med relativt många 20-29-åringar gäller dock även andra högskole- och universitetskommuner, där andelen i både Linköping, Örebro, Karlstad och Växjö är högre än i Jönköping.

Inflyttning av (unga) studenter, oavsett om de stannar kvar i kommunen efter sin examen, kan sannolikt förklara en del av utvecklingen av kultur-, restaurang- och nöjesutbudet i framförallt centrala Jönköping de senaste 10-15 åren. Mot bakgrund av den sammanställning som presenteras i denna rapport kan JU anses spela en betydelsefull roll för kommunens kompetensförsörjning, näringslivsutveckling, ekonomisk- och befolkningsmässig tillväxt, internationalisering och mångfald, samt stadsutveckling. Samtliga är viktiga komponenter för en plats attraktivitet.

Referenser

Etzkowitz, H. (1993). Technology transfer: The second academic revolution. Technology Access Report 6.

Etzkowitz, H. och Leydesdorff, L. (1995). The Triple Helix: University - Industry - Government Relations: A Laboratory for Knowledge-Based Economic Development. EASST Review 14.

EUA (2014). Report on joint EUA-REGIO/JRC Smart Specialisation Platform expert workshop: The role of universities in Smart Specialisation Strategies, EUA Publications.

Florida, R. (2002). The rise of the creative class. New York (NY): Basic Books Inc.

Florida, R. (2004). Cities and the creative class. New York (NY): Routledge.

Högskolan för lärande och kommunikation (2019). Verksamhetsberättelse 2018 – Resultatredovisning.

Högskolan i Borås (2017). Högskolan i Borås – Om högskolans betydelse för kompetensförsörjning, forskning och samverkan i Västra Götaland. Rapporter och publikationer från Högskolan i Borås, 2017:1.

Högskolan i Halmstad (2012). Perspektiv på innovation vid Högskolan i Halmstad.

Högskolan Väst och Västra Götalandsregionen (2015). Högskolan Västs betydelse för utbildning, sysselsättning och företagande i Fyrbodalen. Rapport.

Institutet för tillväxtpolitiska studier (2004). Regionala effekter av högre utbildning, högskolor och universitet – En kunskapsöversikt. Östersund: ITPS.

Jacobs J. (1969). The economy of cities. New York (NY): Vintage books.

Johansson, B., Klaesson, J., Månsson, K., Wallin, T. och Warda, P. (2014). Vad betyder högskolan för Region Jönköpings ekonomi? Högskolan i Jönköping.

Jönköpings kommun (2015). Södra Munksjön – hur många kommer att bo i området?. Stadskontoret, Jönköpings kommun.

Jönköpings kommun (2018a). Hur står det till med kompetensförsörjningen i Jönköpings kommun?. Stadskontoret, Jönköpings kommun.

Jönköpings kommun (2018b). Sysselsättnings- och pendlingsutveckling 2010-2016. Stadskontoret, Jönköpings kommun.

Jönköping International Business School (2019). Nå nya nivåer tillsammans med internationella studenter. JIBS näringslivsfolder.

Jönköping University (2018). 2016 Key Indicators Report.

Jönköping University (2019a). Årsredovisning Jönköping University 2018.

Jönköping University (2019b). Key Indicator Report 1.

Kalika, M., Shenton, G. och Dubois, P.-L. (2016). What happens if a business school disappears? The intellectual foundations of BSIS. *Journal of Management Development* 35(7).

Karlsson, E., Klaesson J. och Pettersson L. (2019). Vad betyder högskolan för Jönköpingsregionens ekonomi? 2.0. Jönköping University.

Mälardalsrådet (2009). Vilka roller spelar universitet och högskolor i Stockholm-Mälardalsregionen?. Stockholm.

National Research Council (US) Committee on Competing in the 21st Century: Best Practice in State and Regional Innovation Initiatives; Wessner CW, redaktör. Best Practices in State and Regional Innovation Initiatives: Competing in the 21st Century. Washington (DC): National Academies Press (US); 2013.

Science Park (2019). Science Park – Jönköping University: Sammanfattning av insatser från Science Park mot högskolans studenter och forskare.

SOM-institutet (2007). Universitet, högskolor och regional utveckling. Göteborgs universitet.

Tekniska Högskolan i Jönköping (2019). Årsrapport för näringslivsverksamheten vid Tekniska Högskolan 2018.

Wallgren, L. (2003). Skilda världar: Företagsdoktoranders upplevelser av forskarutbildning. Filosofiska fakulteten FiF-avhandling 64-03, Linköpings Universitet, LiU-PEK-R-232.